

[PRVNÍ]
DIV
ČESKA

Duchovní otcové Járy Cimrmana: Jiří Šebánek, Zdeněk Svěrák a Ladislav Smoljak

C I M R M A N

Duchovními otci fiktivní postavy univerzálního českého génia Járy (da) Cimrmana jsou Jiří Šebánek a Zdeněk Svěrák. První zpráva o existenci Járy Cimrmana se objevila 23. 12. 1966 v pořadu Československého rozhlasu *Nealkoholická vinárna U pavouka*, připraveném oběma uvedenými autory. Na vzniku Divadla Járy Cimrmana se už podílel také Ladislav Smoljak. Nezávisle se cimrmanovskému tématu věnoval *Salón Cimrman* Jiřího Šebánka. Laskavý intelektuální humor s prvky absurdity, grotesky a parodie si získal velké množství příznivců.

Nebýt nálezu truhly s pozůstalostí (památné datum je 23. února v 10 hodin a 5 minut dopoledne kolem roku 1966 v obci Liptákov), nedozvěděli bychom se o géniovi, který byl přitom jedním z největších českých filozofů, dramatiků, básníků, hudebníků, pedagogů, také vynálezců, cestovatelů, kriminalistů i sportovců své doby. Dalším bádáním bylo zjištěno, že Jára Cimrman se narodil ve Vídni někdy mezi léty 1853 a 1859 českému krejčímu Leopoldu Cimrmanovi a rakouské herečce Marlen Jelinek. Vždy se cítil být Čechem, o čemž vypovídá poslední zápis z jeho deníku, v němž vyjadřuje svou „touhu spatřit svou vlast Böhmen“. Pro horoucí vlastenectví se ostatně rozešel s jedním z nejlepších svých přátel Aloisem Jiráskem, kterému vyčetl nevlastenecký postoj zařazením příběhu o blanických rytířích do *Starých pověstí českých*:

„Protože za celých tři sta let habsburského útlaku nikdy nevyjeli, deprimuješ národ vyhlídkou, že co prožívá, není ještě nic proti tomu, co teprve přijde.“

Posledním doloženým místem Cimrmanova pobytu byl roku 1914 Liptákov v Jizerských horách, odkud však podle některých dalších zpráv odjel do starobince ve Frymburku. Za místo skonu bývá označován les na takzvané Husí cestě poblíž obce Skalka v Ústeckém kraji. Pečlivou badatelskou prací se podařilo doložit řadu Cimrmanových vynálezů, objevů a dalších záslužných prací. Ze všech uvedme, že jako anarchista vyhoštěný z Německa měl Cimrman v osobních dokladech záznam „strůjce nepokojů“, což podnítilo švýcarskou hodinářskou firmu Omega k nabídce, aby pro ni zdokonalil setrvačnický dámských hodinek Piccolo. Ve Vídni založil kriminalistickou, hudební a baletní školu. Obětavě pomáhal jiným géniumům, například manželům Curieovým nosil do sklepa na vlastních zádech 45 puten smolince, anebo Antonu P. Čechovovi pochválil sbírku povídek a osobně pohnojil višňový sad...

Za svého života se Jára Cimrman nedočkal uznání. O autorství jeho dnes slavných her mnozí kritici pochybovali, a dokonce je označili za „liptákovský podvrh“ podobný „podvrhu zelenohorskému a královédvorskému“. Když v roce 2005 v celonárodní anketě Největší Čech obdržel rekordní počet hlasů, byl pořadateli z konečného pořadí vyřazen s odůvodněním, že jde o postavu fiktivní, a dostal pouze čestnou cenu. Věrní spoluobčané však na svého génia nezapomněli. V různých městech a obcích jsou po něm pojmenovány ulice, dokonce nábřeží, které se nenachází u vody, anebo dobře ukrytá rozhledna.

Ladislav Smoljak při natáčení dokumentu o českém cestovateli a vypravěči příběhů Janu Eskimo Welzlovi na otázku „jak se zrodil Cimrman?“ uvedl:

„Český vandrovník Alois Beer, svérázný Václav Plumlovský a profesor Jakub Hron“. Nepochybně k nim patří také Welzl. Krev této čtveřice kolovala a koluje v Cimrmanových žilách. Po Cimrmanovi byla astronomem Zdeňkem Moravcem pojmenována planetka 7796 Jára-cimrman. Je symbolické, že planetka byla poprvé pozorována v prosinci 1973, pak znovu v červnu 1990, aby zdánlivě ztracena a znovu objevena stala se v roce 1996 po upřesnění parametrů své dráhy oficiálně uznanou planetkou. Stejně tak byl zapomenut a po desítkách let „znovobjeven“ génius Jára Cimrman, aby se stal nejcitovanějším a nejznámějším Čechem – který ve skutečnosti přitom nikdy nežil.

Ve filmu *Jára Cimrman ležící, spící* (1983) ztvárnili postavu Cimrmana Zdeněk Svěrák a Valerie Kaplanová

